

TÖYSÄ-SEURA RY:N KERTOMUS TOIMINNASTA VUODELTA 2023

päiväty 25.1.2023

YLEISTÄ

Töysä-Seura ry on perustettu 18.9.1952, yhdistyksen rekisterinumero on 62332 ja y-tunnus 0893956-5.

Töysä-Seuralla on omat nettisivut, www.toysa-seura.fi, joista löytyy tietoja yhdistyksestä, sen historiasta ja toiminnasta. Nettisivujen kautta julkaistaan ajankohtaisia tietoja.

Yhdistyksen kevätkokous järjestettiin 7.3.2023. Kokouksessa hyväksyttiin vuoden 2022 tilinpäätös ja toimintakertomus. Syyskokous järjestettiin 21.11.2023. Johtokunta kokoontui 10 kertaa toimintaa suunnitellen ja valmistellen yleisiä kokouksia. Jäsenmäärä vuoden 2023 lopussa on 76.

Töysän museo Sepänniemessä oli avoinna kesä-heinäkuun ajan. Makasiinimuseo ja kirkkokahvila oli avoinna sunnuntaisin kirkonmenon jälkeen. Kävijöitä on ollut Sepänniemessä n. 270 ja Makasiinimuseolla n. 200. Töysä-viikko järjestettiin perinteiseen tapaan kesäkuun alussa ja Töysä-päivän juhlaa vietettiin Töysän seurantalolla 11.6.2021. Tohnin äijäksi valittiin Marja-Liisa Pienimäki.

Vuonna 2021 aloitettuun museoesineiden inventointiprojektiin saatiin Museovirastolta jatkorahoitusta 5500 € vuodelle 2023. Tämän lisäksi oma rahoitusosuus projektiin oli 1566,76 €. Inventointia ja esineiden valokuvausta suoritettiin Lions Club Töysän ja Töysän musiikkitoiminnan kannatusyhdistyksen kanssa. Lisäksi oli palkattuna kaksi osa-aikaista työntekijää. Esinetietokannassa on tällä hetkellä yhteensä 6561 esinettä. Niistä on inventoitu 5469 kpl, eli inventoimatta on vielä ainakin 1092 kpl. Valokuvattuja esineitä on yhteensä 3216 kpl. Inventointi ja valokuvaus on tarkoitus tehdä loppuun vuoden 2024 aikana talkoovoimin ilman avustusta.

JOHTOKUNTA

Johtokuntaan kuuluivat kaudella 2023 puheenjohtaja Tapani Ala-Mutka, varapuheenjohtaja Tarja Ylimäki, sihteerit Ritva Sorila ja Janne Vuorela sekä jäsenet Pentti Ahopelto, Sirpa Hankaniemi, Pentti Hepojoki, Anne Hiipakka ja Pirkko Raja-aho. Johtokunta on kokoontunut vuoden aikana 10 kertaa.

Syyskokouksessa 21.11.2023 puheenjohtajaksi vuodelle 2024 valittiin uudelleen Tapani Ala-Mutka. Johtokuntaan valittiin uudelleen kaikki aikaisemmat jäsenet.

JÄSENET

Vuosijäsenmaksu on ollut 5 € ja ainaisjäsenmaksu 20 €. Jäseniä on vuoden 2023 päättyessä 76. Jäsenistä kaikki ovat ainaisjäseniä. Jäsenmäärä on vähentynyt vuoden aikana kolmella.

MUSEOT

Töysä-museo Sepänniemessä oli avoinna kesä- ja heinäkuussa keskiviikosta perjantaihin klo 10-16 ja lauantaisin ja sunnuntaisin klo 10-15. Museo oli suljettuna maanantaisin ja tiistaisin. Museo-oppaina toimi kaksi nuorta kesätyöntekijää, jotka olivat Alavuden kaupungin palkkaamia. Vuoden aikana museolla vieraili n. 270 henkilöä.

Museoiden ylläpitoa on tehty talkoilla ja yhteistyössä Sepänniemen Lomakylän kanssa. Sepänniemen Lomakylä on vastannut nurmikoiden leikkauksesta kesän aikana.

Töysän vapaapalokunta on avustanut kauppamuseon ja makasiinimuseon katon kunnostuksessa.

Töysä-Seuran johtokunta on tehnyt talkoilla kevätsiivouksen Makasiinimuseolla 23.5. ja Sepänniemessä 29.5.

Töysän museoalueella toimii talo-, apteekki- ja kauppamuseo. Talomuseo on vanha 1800-luvulta peräisin oleva Vuorisalmen talo, joka on siirretty nykyiselle paikalleen 1970-luvulla. Apteekki- ja kauppamuseorakennus on peräisin 1860-luvulta, jossa on toiminut Töysän ensimmäinen kauppa, Salomon Ojanperän kauppa. Kauppamuseon esineet ja kalusteet ovat peräisin Kanervan, Hautalan ja Leskisen kaupoista. Esineitä on saatu lahjoituksena myöhemmin myös Hiipakan kaupasta Hakojärveltä. Museoalueelta sijaitsee myös sepän paja, kaksi aittaa, vesimylly ja savusauna. Sepän paja on kunnostettu näyttelykuntoon v. 2017 ja Savusauna v. 2020. Museolla on nähtävissä suutariverstasnäyttely, jonka opetusneuvos Ritva Sorila ja suutariperinteen tuntija Pauli Virtanen ovat suunnitelleet. Näyttelyssä on esillä töysäläistä suutariperinnettä. Esineistöä on saatu mm. Töysän Kenkätehtaalta ja Pauli Virtasen kokoelmista. Suutariverstasmuseo avattiin Töysä-päivillä 2015.

Makasiinimuseo sijaitsee kirkon vieressä. Töysä-Seura on saanut sen omistukseensa v. 1982 Töysän manttaalikunnalta. Rakennus alun perin ollut lainamakasiini, joka aloitti toiminnan Töysässä v. 1858. Lainamakasiinista lainattiin aikoinaan siemenviljaa kylvöä varten. Rakennus on kunnostettu lähetykskahvilaksi ja museoksi 2000-luvun alussa Ellen Ruuhelan aloitteesta. Makasiinissa on esillä vuosina 2012–2013 toteutettu Töysän kirkkohistoriaa esittelevä KIHINÄ-näyttely sekä maatalouteen liittyvää museoesineistöä. Makasiinimuseo ja kirkkokahvila on ollut avoinna sunnuntaisin jumalanpalveluksen jälkeen. Vieraskirjan mukaan kävijöitä on ollut vuoden 2023 aikana n. 200.

Anne Hiipakan laatima opas ”Opas kävelykierrokselle Töysän kirkonseudulla” on monipuolinen tietopaketti kirkonseudun alueen historiasta ja nykyisyydestä. Opas on ollut myynnissä makasiinilla 5 euron hintaan.

MUSEOESINEIDEN INVENTOINTIPROJEKTI

Projektisuunnitelman mukaan Töysän museon kaikki esineet käydään läpi ja niiden kunto tarkistetaan. Samalla esineet ja niistä laaditut paperiset luettelokortit valokuvataan ja tiedot tallennetaan tietokantaan. Tietokanta julkaistaan Internetissä Töysä-Seuran sivuilla (www.toysa-seura.fi) palveluna, jossa voi selata ja katsella esineitä ja josta voi haketa tietoja hakusanoilla.

Kun esineet saadaan inventoitua, voidaan sen jälkeen tarkistaa näytteillä olevat esineet ja uudistaa näyttelyitä. Inventointiprojektiin on kuulunut kahden vitriinin hankinta. Niistä toinen on apteekkimuseolla ja toinen makasiinimuseolla.

Inventointityön valmistelu aloitettiin loppuvuonna 2020, kun opettaja Tapani Ala-Mutka toteutti tietokannan Alavuden kaupungilta käyttöön saadulle virtuaalipalvelimelle. Järjestelmäksi valittiin avoimeen lähdekoodiin perustuva Drupal-sisällönhallintajärjestelmä. Alkuvuodesta 2021 skannattiin vanhat museokortit (n. 4600 kpl) ja kirjoitettiin tekstit tietokantaan Järviseudun ammatti-instituutin opiskelijoiden kanssa.

Vuoden 2021 alussa Töysän säästöpankkisäätiö myönsi projektiin avustusta 3200 € ja myöhemmin keväällä varmistui museoviraston avustus 7500 €. Sen jälkeen palkattiin osapäiväinen työntekijä. Syksyllä 2021 hankkeeseen osallistuivat Lions Club Töysä ja ladyt sekä Töysän musiikkitoiminnan kannatusyhdistys. Projekti jatkui v. 2022 pääasiassa Lions club Töysän kanssa.

Vuonna 2021 saatu Museoviraston avustus 7500 € ja siihen liittyvä omavastuuosuus käytettiin loppuun v. 2022. Töysän säästöpankkisäätiön avustuksesta jäi vuodelle 2023 varauksena inventointityötä varten 1214,37 €.

Museovirastolta saatiin vuodeksi 2023 avustusta 5500 €. Tähän tarvittiin lisäksi omaa rahoitusta 1566,76 €. Tästä suurin osa (1214,37 €) oli säästetty varauksena vuodelta 2022.

Inventointityö jatkui vuoden 2023 aikana. Työhön palkattiin vuoden aikana kaksi osa-aikaista työntekijää. Lisäksi merkittävän osan inventointityöstä tekivät Lions Club Töysä ja ladyt sekä Töysän musiikkitoiminnan kannatusyhdistys. Esineiden valokuvaukset suoritti Sofisti-koulutuspalvelut.

Luetteloituja esineitä vuoden 2023 lopulla Töysän museolla ja makasiinimuseolla oli yhteensä 6561 kpl. Niistä on inventoitu yhteensä 5469 kpl. Jäljellä on siis 1092 luetteloitua esinettä joita ei ole vielä inventoitu. Huonokuntoisia esineitä on poistettu yhteensä 107 kpl, eli inventoiduista jäljellä on 5362 kpl. Lukuinen määrä esineitä on vielä luetteloimatta. Valokuvattuja esineitä on yhteensä 3216 kpl. Niistä 3179 kpl on inventoitu. Tavoitteena on käydä läpi, luetteloida, tarkistaa ja valokuvata kaikki esineet ja tallentaa tiedot tietokantaan talkoovoimin vuoden 2024 aikana.

Inventoidut ja valokuvatut esineet eri museoissa:

Museo	Inventoitu	Valokuvattu
Makasiinimuseo	694 kpl	649 kpl
Talomuseo	1637 kpl	607 kpl
Kauppamuseo	749 kpl	638 kpl
Suutarinverstas	472 kpl	447 kpl
Apteekkimuseo	1810 kpl	838 kpl
Yhteensä:	5362 kpl	3179 kpl

JULKAISUTOIMINTA

Seuran julkaisema Kotiseudun kasvot -kotiseutujulkaisu nro 17 ilmestyi toukokuussa. Se oli laajuudeltaan 68-sivuinen. Lehti on vakiinnuttanut paikkansa laadukkaana kotiseutujulkaisuna ja saavuttanut laajan lukijakunnan. Lehden painos oli 600 kappaletta. Sitä jäi varastoon tulevia vuosia varten. Vanhoja numeroita myydään jatkuvasti. Olemme pyrkineet tekemään sellaisen julkaisun, jota luetaan mielenkiinnolla ja jota voi esitellä kotiseutuasioista kiinnostuneille henkilöille ja Töysän ystäville.

Kotiseudun kasvot nro 18 on suunniteltu ilmestyväksi keväällä 2024.

DIGITAALISET PALVELUT

Töysä-Seuran Internet-palvelut siirrettiin vuonna 2023 Japo Oy:n verkkopalvelimelle. Web-hotellissa toimivat Töysä-Seuran nettisivut, esinetietokanta ja valokuvatietokanta. Nettisivuilla julkaistaan tietoja yhdistyksen toiminnasta ja museoista sekä ajankohtaisista tapahtumista.

Valokuvatietokanta

Töysä-Seura on digitoinut Töysän kirjaston kanssa yhteistyössä vuosina 2002-2007 Heikki Heikkolan ja Verner Vanhamäen ottamia lasinegatiiveja sekä Vaito Louhelan, Uno Koivulan ja Väinö Hautalan ottamia valokuvia. Digitoituja valokuvia on yhteensä n. 10 000 kpl. Valokuvien julkaisua varten Töysä-seura on toteuttamassa yleisölle tarkoitettua Internet-pohjaista järjestelmää. Valokuvatietokanta on tarkoitus julkaista yleisön käyttöön v. 2024.

Esinetietokanta

Vuonna 2020 perustettiin esinetietokanta, jonne skannattiin kaikki museoesinekortit (n. 4600 kpl). Esinetietokanta ollut pohjana v. 2021 aloitetussa projektissa, jonka tavoitteena on inventoida ja valokuvata kaikki museoesineet ja tallentaa tiedot tietokantaan, josta niitä on helppo etsiä ja tutkia. Esinetietokannassa on tällä hetkellä 6561 esinettä, joista on valokuvattu 3216 kpl. Esinetietokanta on tarkoitus julkaista yleisön käyttöön v. 2024.

AVUSTUKSET

Alavuden kaupungin toiminta-avustus

Kaupungilta saatiin vuodeksi 2023 toiminta-avustusta 2000€. Avustuksella on saatu ylläpidettyä museotoimintaa makasiinimuseolla ja Töysän museolla Sepänniemessä. Kaupungin tuki on ollut hyvin tärkeää Töysä-Seuran toiminnalle.

Kesätyöntekijät museolla

Alavuden kaupunki on palkannut Töysän museolle yhden kesätyöntekijän kahdeksi kuukaudeksi. Tämän ansiosta Töysä-Seura on voinut pitää Töysän museot Sepänniemessä avoinna kesäkuun ja heinäkuun ajan.

Museoviraston ja Töysän säästöpankkisäätiön avustukset esineiden inventointiin

Inventointiprojektiin saatiin vuonna 2023 avustusta Museovirastolta 5500 €. Tämän lisäksi on käytetty omaa rahoitusosuutta 1566,76 €. Siitä 1214,37 € on säästynyt varauksena Töysän säästöpankkisäätiön avustuksesta vuodelta 2021. Omaa rahoitusta tarvittiin 352,39 €.

TAPAHTUMAT

Perinteinen Töysä-viikko järjestettiin kesäkuun alussa 5.-11.6. Sen päätteeksi järjestettiin Töysä-päivän juhla Töysän nuorisoseuralla 11.6.2023.

Sulo Penttilän reliefin paljastustilaisuus järjestettiin yhteistyössä Mikko Paavolan kanssa 9.6.2023. Töysäläissyntyinen Penttilä toimi Metalliliiton puheenjohtajana aikana, jolloin Suomessa tehtiin laajoja tulopoliittisia sopimuksia. Puheenjohtajakautenaan Penttilä oli Suomessa keskeisiä vaikuttajia ja merkittävin ay-johtaja.

Tohnisen äijäksi 2023 valittiin Marja-Liisa Pienimäki.

Töysä-viikon ohjelma

Su 4.6.	13:00	Jumalanpalvelus ja makasiinimuseon avajaiset.
	15:00	Carita Surma-aho ja Ikivihreät Töysän nuorisoseuralla.
Ma 5.6.	18:00	Töysän alueen yhdistysten kokous Nuorisoseuralla, Töysä-Seura r.y.
Ti 6.6.	18:00	Iivarin urheilukentällä Naperokisat 3–8-vuotiaille, TöVe.
	18:00	Jussi Vuorela Band Sepänniemessä.
To 8.6.	17:00	Perinteinen torstaipyöräily Kirkonkylästä Hakojärvelle. Lähtö Töysä-talolta. Töysän talsijat ja Töysän raittiusyhdistys. Raittiustalolla kyykän peluuta, Töysän Karjalaiset.
Pe 9.6.	18:00	Sulo Penttilän reliefin paljastus Töysän museolla Sepänniemessä. Mikko Paavola, teollisuusliiton puheenjohtaja Riku Aalto.
La 10.6.		Avoimet kylät. Hakojärven kylätalolla, Paintball-joukkuepelin esittely.
Su 11.6.	13:00	Töysä-päivä

Töysä-päivä

Su 11.6. Klo 13 Jumalanpalvelus Töysän kirkossa, sankarihaudoilla käynti, jonka jälkeen n. klo 14 Töysä-viikon pääjuhla ja kahvit Töysän nuorisoseuralla. Järj. Töysä-Seura ja Alavuden kaupunki; musiikki Töysän Naiskuoro ja Soitarit. Tohnin Touhuteatteri, ote näytelmästä Akka-agentti. Juhlapuhujana Sakari Pesola.

Tohnisen Äijä 2023 julkistaminen. Uudeksi Tohnisen äijäksi julistettiin Marja-Liisa Pienimäki.

Huomionosoitukset

Töysä-Seuran kunniakirja kotiseudun hyväksi tehdystä työstä luovutettiin Mikko Paavolalle pe 9.6.2023.

MUISTOMERKIT

Töysä-Seura on vastannut Alavuden kaupungin kanssa yhteistyössä paikallisten muistomerkkien ylläpidosta. Nämä muistomerkit ovat Tohnin ristiraunio, Juho Inhan raivaajamuistomerkki Tuurissa, Toivo Kärjen reliefi makasiinimuseolla ja Ivar Wilskmanin patsas, Elli Pihlajan muistokivi sekä siirtolaisten muistomerkki Töysän kirkonkylässä. Uutena muistomerkkinä on Sulo Penttilän reliefi Töysän museolla Sepänniemessä.

YHTEISTOIMINTA JA EDUSTUKSET

Suomen kotiseutuliitto

Kotiseutuliiton vuosikokous 9.9.2023. Töysä-Seurasta ei osallistunut yhtään edustajaa.

Etelä-Pohjanmaan kotiseutu- ja museoyhdistys

Kevät- ja syyskokous 8.11.2023. Töysä-Seurasta ei osallistunut yhtään edustajaa.

Pohjanmaan Historiallinen Seura

Töysä-Seura on Pohjanmaan Historiallisen Seuran jäsen. Jäsenetuna on tullut Miilu-lehti. Töysä-Seuralta ei ole ollut edustusta kokouksissa vuoden 2023 aikana.

TALOUS

Yhdistyksen tilikauden tulos oli 745,60 €. Toiminta on saatu järjestettyä Alavuden kaupungin myöntämän yleisavustuksen ja kaupungin palkkaamien kesätyöntekijöiden turvin. Olemme saaneet pidettyä museon avoinna kesä- ja heinäkuun ajan. Kotiseudun kasvot -lehden kulut olemme saaneet katettua lehden myynnillä ja mainostuloilla. Lehteen otettiin mainoksia kolmen sivun verran. Ylipäänsä toiminta on saatu ylläpidettyä käytettävissä olevien varojen puitteissa. Talkootyöllä on ollut suuri merkitys.